

ترجمه و برداشتی

از:

قرآن مجید

جزوهٔ چهارم

ترجمه و برداشت: از استاد سید حسن ابطحی

تنظیم موضوعی: جمعی از دانشمندان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ لَا سِوَا عَلَى
بَقِيَّةِ اللَّهِ رُوحِي وَأَرْوَاحُ الْعَالَمِينَ لِتُرَابٍ مَقْدَمِهِ الْفِدَاءُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

این جزوه باموضوع بندی مسئله «تزکیه نفس» از آیات قرآن تنظیم شده و هر آیه ای که مربوط به موضوعی از این علم است بعد از همان آیه ترجمه شده و سپس برداشتی از آیات در فصل جداگانه ای ارائه داده شده است. و بخاطر آنکه مباحثمان فعلاً در مسائل تزکیه نفس است قبل از مسائل اعتقادی آیاتی که مربوط به مراحل تزکیه نفس است در این جزوه آورده شده است.

ضمناً نباید گمان کرد، آنچه را که در اینجا می نویسیم تفسیر آیات قرآن بوده و یا حتی توضیح قرآن است. بلکه فقط یک نوع راهنمایی است که برای تدبّر بیشتری در قرآن و توجّه دوستان به سخنان حضرت حقّ جلّ و علایادآوری شده است.

تا ان شاء الله سالکین إلى الله با تأمل زیادتری موفّق به قرائت قرآن گردند. و ضمناً آیاتی که در این جزوه قرائت می شود جابجا شده و تنظیم موضوعی گردیده است.

یعنی اگر شما بخواهید آیانی که مربوط به تزکیه نفس است را پشت سر هم قرائت کنید به ترتیب قرآن مجید در این جزوه آورده شده است و بعدها سایر آیات که مربوط به عقاید و فروع احکام است در جزوات جداگانه ای آورده خواهد شد ان شاء الله.

به امید موفقیت و السلام

سید حسن ابطحی

اعوذُ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

آیات ۴۵-۴۶ از سوره مبارکه کهف

وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ

الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَّاحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

الْمَالُ وَ الْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ الْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ

ثَوَابًا وَ خَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

ترجمه آیات ۴۵-۴۶

و مثل زندگی دنیا را مانند آبی که آن را از آسمان نازل کردیم برای مردم بزن که بوسیله آن گیاههای زمین با هم مخلوط می شوند، اما پس از زمانی خاشاکی می شوند که بادهای آن را به هر طرف پراکنده می نمایند و خدا بر همه چیز مقتدر است. (۴۵)

مال و فرزندان زینت زندگی دنیا هستند و ارزشهای ماندنی در نزد پرورگارت از جهت ثواب بهتر است و امیدواریش بیشتر است. (۴۶)

برداشت از آیات ۴۵-۴۶ (زندگی دنیا)

سالک الی الله باید بداند که زندگی دنیا بسیار بی ارزش است و مال و فرزندان اگر صالح باشند، سبب شیرینی زندگی دنیا است. ولی اگر کسی بتواند کار پر ارزشی در دنیا برای خود باقی بگذارد، ارزشش بهتر، شیرینی اش لذت بخش تر و بقائش بیشتر خواهد بود.

آیات ۵۴-۵۵ از سوره مبارکه کهف

وَ لَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَ كَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَشَيْءٍ

جَدَلًا ﴿٥٢﴾ وَ مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَ يَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ

إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةٌ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

ترجمه آیات ۵۴-۵۵

و قطعاً در این قرآن برای مردم از هر مثلی زده ایم ولی انسان بیشتر از هر چیزی به مجادله بر می خیزد. (۵۴)
و چیزی مردم را مانع نشد از اینکه ایمان بیاورند زمانی که هدایت برای آن ها آمد و چیزی مانع آن ها نشد
از اینکه از پروردگارشان طلب بخشش کنند، مگر اینکه سنت پیشینیان در موردشان اجرا شود یا عذاب در
مقابلشان قرار گیرد. (۵۵)

برداشت از آیات ۵۴-۵۵ (مجادله)

سالک الی الله باید کوشش کند که در موضوعاتی که خدای تعالی در قرآن با توضیحات و مثل ها بیان
فرموده مجادله نکند. هر چه بیشتر آن ها را بپذیرد و از هدایت الهی استقبال کند و از خدای تعالی طلب
بخشش نماید نیکوتر است والا خدای تعالی در دنیا و آخرت او را عذاب خواهد کرد.

آیات ۵۶-۵۹ از سوره مبارکه کهف

وَ مَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ وَ يُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا

بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَ اتَّخَذُوا آيَاتِي وَ مَا أَنْذَرُوا هُزُؤًا ﴿٥٦﴾ وَ مَنْ

أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَ نَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا

عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَ إِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ

يَهْتَدُوا إِذَا أَبَدًا ﴿٥٧﴾ وَ رَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا

لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَّنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا ﴿٥٨﴾ وَ تِلْكَ

اَلْقُرَى اَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَ جَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا ﴿٥٩﴾

ترجمه آیات ۵۶-۵۹

و ما نفرستادیم پیامبران را مگر به عنوان بشارت دهنده و ترساننده. ولی کافرین به باطل مجادله می کنند تا حق را بوسیله این مجادله از بین ببرند و آیات مرا و آنچه را که از آن ترسانیده شده اند، به مسخره گرفتند. (۵۶) و چه کسی ظالمتر از کسی است که آیات پروردگارش به او تذکر داده می شود پس از آن رو برمی گرداند و آنچه را که پیش فرستاده فراموش می کند؟ ما بر دل‌های این‌ها پرده‌هایی انداخته‌ایم تا آن را نفهمند و در گوشه‌های آن‌ها سنگینی قرار دادیم و اگر آن‌ها را به طرف هدایت دعوت کنی، پس هرگز در این وقت هیچگاه هدایت نمی شوند. (۵۷)

و پروردگار تو بخشنده صاحب رحمت است. اگر آن‌ها را به آنچه کرده‌اند مؤاخذه کند، حتماً عذاب را برای آن‌ها زودتر خواهد فرستاد ولی برای آن‌ها موعدی است که هرگز از آن راه فراری نخواهند یافت. (۵۸) و آن شهرهایی بوده است که ما وقتی که ظلم کرده‌اند، هلاکشان کرده‌ایم و برای هلاکشان موعدی قرار داده‌ایم. (۵۹)

برداشت از آیات ۵۶-۵۹ (کلمات معصومین)

سالک الی الله باید جدال و بحث‌های بی‌فایده را به خصوص در مقابل انبیاء و معصومین علیهم‌السلام کنار بگذارد و آیات الهی را به مسخره نگیرد و بداند که اگر کسی آیات پروردگار را سبک بشمارد، آنچنان توفیقاتش کم می شود که به هیچ وجه هدایت نخواهد شد. ولی پروردگار در عین حال مهربان است. اگر این مهربانی را نمی داشت، همه مردم مورد عذاب واقع می شدند، آنچنان که بعضی از گذشتگان که ظلم را به نهایت رسانده بودند هلاک شدند.

آیات ۶۰-۱۸۲ از سوره مبارکه کهف

وَ اِذْ قَالَ مُوسٰی لِقَتَاهُ لَا اُبْرِحُ حَتّٰی اُبْلَغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦١﴾ فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِقَتَاهُ اَتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾ قَالَ اَرَأَيْتَ

إِذْ أَوْينَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَ مَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ
 أَذْكُرَهُ وَ اتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾ قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَى
 آثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾ فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَ
 عَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾ قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَى أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا
 عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾ قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَ كَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى
 مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾ قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَ لَا أَعْصِي لَكَ
 أَمْرًا ﴿٦٩﴾ قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ
 ذِكْرًا ﴿٧٠﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَ خَرَقْتُهَا لِتُغْرِقَ
 أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ
 صَبْرًا ﴿٧٢﴾ قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَ لَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾
 فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَ قَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ
 جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ﴿٧٤﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾
 قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي
 عُذْرًا ﴿٧٦﴾ فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلُهَا فَأَبَوْا أَن يُضَيِّقُوا

فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ

أَجْرًا ﴿٧٧﴾ قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ

صَبْرًا ﴿٧٨﴾ أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا

وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ

مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾ فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا

خَيْرًا مِنْهُ زَكَاءً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي

الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا

أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ وَ مَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ

تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

ترجمہ آیات ۶۰-۸۲

و زمانی کہ موسیٰ بہ دوست جوان خود گفت: از رفتن باز نخواهم ایستاد تا بہ مجمع البحرین برسم یا مدت زیادی راہ بروم. (۶۰)

پس وقتی کہ بہ مجمع البحرین رسیدند، ماہی خود را فراموش کردند و ماہی راہ خود را سرازیر در دریا پیش گرفت و رفت. (۶۱)

پس زمانی کہ از مجمع البحرین گذشتند، موسیٰ بہ دوست جوانش گفت: غذای ما را بیاور کہ قطعاً ما از این سفرمان، سخت خستگی را احساس می کنیم. (۶۲)

دوست جوانش گفت: دیدی چہ شد؟ وقتی کہ ما در کنار آن صخرہ استراحت کردہ بودیم، پس من ماہی را فراموش کردم و جز شیطان این فراموشی را کہ من بہ یاد او باشم، بر من مستولی نکردہ و او راہ خود را در

دریا با کمال تعجب گرفت و رفت. (۶۳)

موسی گفت: آن همان چیزی بود که ما می خواستیم. پس از همان راهی که رفته بودند، برگشتند در حالی که به تحقیق خود ادامه می دادند. (۶۴)

پس (در آنجا) بنده ای از بندگان ما را، که ما رحمتی از طرف خودمان به او داده بودیم و علمی از ناحیه خودمان به او آموخته بودیم، پیدا کردند. (۶۵)

موسی به او گفت: آیا ممکن است من از تو پیروی کنم تا آنکه از آنچه می دانی که مایه رشد است، به من تعلیم دهی؟ (۶۶)

گفت: قطعاً تو هرگز نمی توانی با من صبر کنی. (۶۷)

و چگونه می توانی صبر کنی بر چیزی که از آن اطلاع کاملی نداری؟ (۶۸)

موسی گفت: انشاءالله خواهی دید که من صبر می کنم و هیچ دستور تو را مخالفت نمی کنم. (۶۹)

خضر گفت: پس اگر مایلی پیروی مرا بکنی، پس از هیچ چیز از من سؤال نکن تا اینکه خودم برای تو آن را یادآوری کنم. (۷۰)

پس آن دو نفر براه افتادند تا وقتی که سوار کشتی شدند. خضر کشتی را سوراخ کرد. موسی گفت: آیا کشتی را سوراخ کردی برای اینکه مسافرین آن را غرق کنی؟ قطعاً کار تعجب آوری را انجام دادی. (۷۱)

گفت: آیا من نگفتم که تو هرگز نمی توانی با من صبر کنی؟ (۷۲)

موسی گفت: مرا به آنچه که فراموش کردم، مؤاخذه نکن و به خاطر این کارم بر من سخت نگیر. (۷۳)

پس براه افتادند، تا آنکه نوجوانی را دیدند. پس خضر او را کشت. موسی گفت: آیا کشتی شخص

بی گناهی را بدون آنکه او کسی را بکشد؟ قطعاً کار منکری انجام داده ای. (۷۴)

خضر گفت: آیا من به تو نگفتم که تو هرگز نمی توانی با من صبر کنی؟ (۷۵)

موسی گفت: اگر بعد از این، من از چیزی از تو سؤال کردم، پس با من رفاقت نکن. چون از ناحیه من، تو

معذور خواهی بود. (۷۶)

پس باز راه افتادند، تا آنجا که به اهل قریه ای رسیدند. آن ها از اهل آن قریه غذا خواستند. پس اهل قریه اِبا

کردند از اینکه آن ها را مهمانی کنند. در این حال دیواری را در آن قریه یافتند که می خواست خراب شود، پس

آن دیوار را سرپا کردند. موسی گفت: مگر می خواستی بر این کار مزدی بگیری؟ (۷۷)

خضر گفت: این جدایی بین من و تو است، به زودی تأویل آنچه را که نتوانستی بر آن صبر کنی، به تو

خبر می دهم. (۷۸)

اما کشتی؛ پس مال مساکینی بود که با آن در دریا کار می کردند و من تصمیم گرفتم که معیوبش کنم، زیرا

پشت سر آن ها پادشاهی بود که غاصبانه هر کشتی را می گرفت. (۷۹)

و اما آن جوانک؛ پس پدر و مادر او مؤمن بودند، پس ما ترسیدیم که آن‌ها را به سوی تجاوزگری و کفر بکشاند. (۸۰)

و ما اراده کردیم اینکه پروردگار آن‌ها بجای این پسر، بهتر و پاک‌تر و مهربان‌تر به آن‌ها بدهد. (۸۱)

و اما آن دیوار؛ پس مال دو نوجوان یتیمی در آن شهر بود و زیر این دیوار گنجی برای آن‌ها بود و پدر و مادر آن‌ها صالح بودند. پس پروردگارت اراده کرد که این‌ها به حدّ بلوغشان برسند و خودشان گنجشان را خارج کنند. این رحمتی از جانب پروردگارت بود و من این کارها را از پیش خود نکردم. این تأویل آنچه که نتوانستی بر آن صبر کنی، می‌باشد. (۸۲)

برداشت از آیات ۶۰-۸۲ (قصه حضرت موسی و حضرت خضر ۸)

سالک الی الله باید از قصه حضرت موسی و خضر علیه السلام برداشت‌های زیر را استفاده کند:

۱- باید اول در پی تحقیق از استاد و کسی که او را به رشد و کمال برساند، آن قدر حرکت کند تا خسته شود. این به خاطر آن است که بعدها قدر این زحمتش را بداند و استاد را به آسانی از دست ندهد.

۲- نشانه‌ای، به هر وسیله‌ای که ممکن است از جانب خدای تعالی برای حقانیت استاد بجوید، تا مطمئن شود.

۳- باید در مقابل استادش چون و چرا نداشته باشد و هر چه او می‌کند و یا به او دستور می‌دهد عملی نماید.

۴- اگر روی عادت یا به خاطر تعلیمات گذشته، ایرادی به استاد گرفت، فوراً عذر خواهی کند.

۵- زیاد اشتباه نکند تا بخواهد زیاد عذر خواهی کند که فرموده‌اند مؤمن گناه نمی‌کند تا بخواهد عذرخواهی کند.

۶- سالک الی الله باید از اعمال و رفتار و گفتار استادش درس بگیرد و خود را مانند او و طبق دستور او بسازد و تربیت کند.

۷- سالک الی الله باید خیرخواه صالحین و مؤمنین باشد و نگذارد اموال ایتام و فقراء از بین برود.

۸- سالک الی الله باید با مردم ولو آنکه به او مهربانی نکنند، با شرح صدر برخورد کند و به آن‌ها کمک نماید.

۹- سالک الی الله با تعلیماتی که این سوره به او می‌دهد، استقامت را بفهمد و تجربه کند و همیشه در مقابل استاد و دستورات او استقامت داشته باشد.